

Krásná
hlava
mladého
afgánského
chrta

Afgánský chrt

Afgánský chrt je typickým zástupcem skupiny chrtů orientálního původu. Moderní představitelé tohoto plemene patří k nejatraktivnějším psům vůbec a k pravidelným vítězům výstav.

Původní afgánští chrti vypadali ovšem úplně jinak. Nynější mnohdy extrémně dlouhé osrstění je výsledkem desítky let trvajících evropsko-amerického organizovaného chovu a péče o srst, které se dostává především výstavním jedincům.

Zmatek kolem názvu

Podle jména pochází afgánský chrt (Afghan Hound) z Afghánistánu, což platí v tom smyslu, že z této hornaté asijské země jsou předkové dnešního kulturního plemene. To samo však vzniklo ve Velké Británii, proto je také FCI pokládá za plemeno britské.

V kynologické literatuře lze pro ně najít

i různá jiná pojmenování odvozená od názvů míst, odkud dovážení psi pocházeli, například Balkh-Windhund, Kabul-Windhund, Barakzai (Barukhzy) Hund, Kurram-Valley Hound, ale také tazy, což se může zdát překvapivé, protože nejčastěji bývá tento název synonymem perského chrta - saluky.

Pojmenování „tazy“ se používá i pro některá jiná, většinou přírodní plemena chrtů, například pro středoasijského (neboli turkmenského) chrta (tazy), pro kyrgyzského chrta neboli tajgana (bílý tazy), pro jihoruského stepního chrta neboli stepního barzoje (rovněž bílý tazy) a pro jednu z forem chrtovitých psů z Číny (čínský tazy), a není to žádná

náhoda. Obrovský areál rozšíření, sahající od jižních oblastí evropské části Ruska až po Čínu a Přední Indii, je zřejmě původní oblastí výskytu výchozí, v nejdůležitějších diakritických značích shodné, přitom však značně proměnlivé populace společného předka různých plemen chrtů asijského původu. Slovo „tazy“ je turkicko-perského původu a znamená psa lovičického zrakem - chrta, tedy přesně totéž, co pozdější arabské slovo čtené jednou „saluki“ a podruhé „sloughi“. Proto ten zdánlivý zmatek v původních jménech

a od nich odvozených pojmenování různých plemen chrtů orientálního původu. Svým způsobem je jméno „tazy“ výrazem jejich příbuznosti.

Odkud jsou?

Z výchozí populace asijských psů lovicích zrakem vznikala pak na různých místech lokální přírodní plemena procesem nazývaným reproduktivní izolace. V určité geograficky nebo jinak, například sociálně, izolované oblasti vznikla místní varieta odlišná více nebo méně jak od jiných lokálních variet, tak i od výchozí popula-

Balúčský chrt patří mezi předky dnešního afgána

ce, a to proto, že jí bylo zabráněno ve volné výměně vloh (genů) s nimi. Takové lokální formy jsou pak shodné nebo velmi podobné v základních rysech stavby těla, liší se však od sebe například délkou srsti (v důsledku adaptace na podmínky prostředí), zbarvením a kohoutkovou výškou. Z lokálních variet se pak mohou vyvinout různá přírodní plemena a z některých z nich vzniknou i plemena kulturní, jako právě afgánský chrt.

Rozsáhlé teritorium původního výskytu středoasijského (turkmenského) chrtů naznačuje, že právě on představuje pozůstatek oné výchozí populace asijských chrtů, z níž se vyvinula další přírodní a kulturní plemena. Předkem dnešního afgánského chrtů je horský afgán ze středního Afghánistánu, nazývaný také kábulský chrt nebo ghazni, stepní (pustinný, pouštní) afgán ze severozápadního Afghánistánu, z okolí města Balkh, zvaný také bell murray, a balúčský chrt (Baluchi Hound) z jižního a jihozápadního Afghánistánu a Balúčistánu v západním Pákistánu, který je velmi podobný stepnímu afgánovi.

Vznik kulturního plemene

K prvním importům chrtů z Afghánistánu do Velké Británie došlo už počátkem 19. století. Prvním na výstavě psů v Evropě předvedeným představitelem těchto chrtů byl pes Zardin, kterého dovezl a vlastnil kpt. John Barff. Na výstavě Ken-

nel Clubu konané v londýnském Crystal Palace roce 1907 zvítězil ve třídě „zahraníčních plemen“. Ale žádný z těchto importů, ani Zardin, nepřispěl k založení chovu afgánského chrtů a ke vzniku kulturního plemene.

K tomu vedly teprve pozdější importy. Chrti, které dovezl mjr. Bell Murray s manželkou v roce 1920, a ti, které roce 1925 dovezli manželé Ampsovi, však byli velmi odlišní, především co do délky osrstění. Zatímco Bell Murrayovi dovezli stepní afgány s kratší srstí, kterým se začalo říkat „typ bell murray“, psi Ampsových byli horší afgáni s výrazně delší srstí a podle chovatelské stanice jejich majitelů Ghazni se jim říkalo „typ ghazni“.

Představitelé typu bell murray byli celkově těžší, větší, v kohoutku měřili 70 až 72 cm. Při pohledu shora měli širší, tupěji zakončenou čenichovou partii hlavy, kratší, v šíji klenutý krk, delší a rovnější hřbet, širší záď a hrudník. Předhrudí nebylo vyvinuté, pánevní končetiny byly tupěji zaúhlené, stehna byla delší, strmější, hlezna výše nad podkladem. Nártý byly v normálním postoji zešíkmené, tlapy menší. Postoj pánevních končetin byl poměrně úzký. Srst byla hedvábná, na spodní části trupu a ve slabínách krátká. Povahově byli důvěřiví. Z popisu plyne, že to byli psi přizpůsobení především k běhu v převážně rovinatém nebo jen mírně zvlněném terénu.

Zástupci typu ghazni byli elegantnější, menší, v kohoutku měřili 65 až 70 cm. U mladých jedinců byly na lících „licou-sy“, na čenichové partii hlavy „knír“ a na

Typický orientální výraz

krku „hřívá“. Hlava byla velmi suchá, ušlechtilá, při pohledu shora klínovitá, v mozkovně širší, krk byl výrazněji klenutý, hřbet velmi krátký, zřetelněji za kohoutkem pokleslý. Trup byl kratší, ocas níže nasazený, předhrudí bylo výrazné. Hrudní končetiny měly lopatky i ramenní kosti šikmo uložené. Stehna byla kratší, osa páneve svírala s osou stehenní kosti výraznější úhel, nártý byly kolmé k podkladu. Postoj pánevních končetin byl širší. Srst byla hustší a tvrdší, osrstění na plecích bylo delší, pesíky často rostly v chomáčcích. Byli to skvělí skokani, dokonale přizpůsobení pohybu v členitém horském terénu.

Afgánští chrti se objevují v obrovském množství barev včetně pastelových

Nejrychlejší psi světa – 3. díl

Štěňata
afgánského chrtá

Balúčský chrt je nejen stavbou těla, ale i osrstěním velmi podobný typu bell murray a obě plemena byla často zaměňována. Stačilo, že byl z Asie dovezen chrt připomínající osrstěním stepního afgána, a byl automaticky považován za typ bell murray afgánského chrtá, přičemž nebylo rozhodující, zda pocházel z Afghánistánu, nebo ze sousedního pákistánského Balúčistánu. Čtvrté plemeno chrtů z Afghánistánu, kúčijský chrt (afgánská sluga), je krátkosrsté a není možné je zaměnit ani s horským, ani se stepním afgánem a balúčským chrtem. Na vzniku moderního afgánského chrtá se nepodílel, zatímco balúčský chrt do určité míry ano.

Dnešní afgánský chrt tedy není jednotného původu, vznikl spojením afgánů horských a stepních a balúčského chrtá, přičemž nejvýraznější byl podíl krve typu ghazni. Vlivem cílevědomého chovatelského snažení se současné kulturní plemeno téměř vůbec nepodobá typu bell murray, ale i dlouhosrsté horské afgány připomíná jen celkovou stavbou těla. S narůstající délkou srsti klesala výkonnost afgánů na dráze a snižovalo se jejich závodní uplatnění, na evropské pevnině obvyklé. Někdy majitelé na určitých částech těla srst krátili nebo prostříhávali, aby byla řidší a nepřekážela v běhu. Ale to nestačilo. Proto chovatelé, kteří se věnovali především dostihům, importovali v druhé půli 20. století ze země původu afgánské chrtky stepního typu, kteří měli mnohem méně srsti. V porovnání s teh-

dy běžnými afgány evropského chovu byli na dráze výrazně rychlejší. Protože tehdejším trendem v chovu byla produkce jedinců výstavních i dostihových, byli příležitostně kříženi s výstavními afgány, takže se ještě dosti dlouho potom objevovala v jednom vrhu zvířata jak s dlouhou, tak s kratší srstí. Jen oddělení chovu jedinců výstavních a dostihových mohlo za této situace vést ke zvýšení úrovně chovu afgánských chrtů „na exteriér“ i „na výkon“, podobně jako u grejhaundů.

Komentář ke standardu

Afgánskému chrtovi náleží standard FCI číslo 228 z roku 2004. Podle něj má půso-

Připravit afgánského chrtá
na výstavu není jednoduché

bit dojemem síly a rychlosti a chovat se důstojně. Orientální výraz je pro něho velmi typický a projevuje se tím, že se dívá jakoby skrze osoby, s nimiž má co do činění. Počíná si poněkud odtažitě, tváří se nezúčastněně, dokáže však být i náležitě vášnivý a prudký. Má se pohybovat elegantně, plynule a pružně, aby i tím bylo zdůrazněno jeho celkově hrdé vzezření. Skutečnou ozdobou afgána je nádherná, dokonale rozčesaná, splyvající, patřičně dlouhá a upravená srst, nelze ale zapomenout, že stejně významná je bezvadná stavba a patřičná síla kostry. Ideální kohoutková výška se pohybuje u psů v rozmezí 68 - 74 cm a u fen v rozmezí 63 až 69 cm. Hlava má být velmi ušlechtilá, proporcionální (vyvážená), čistě modelovaná a štíhlá, což znamená, že musí být celkově patřičně dlouhá a přiměřeně široká, tak aby nebyla ani příliš úzká a jemná, ani příliš široká a hrubá. Na temeni má být dlouhá hedvábná srst nazývaná top knot, která se češe na pěšinku do stran tak, že splývá s osrstěním ušních boltců. Ušlechtilosti hlavě dodává nepatrný čelní sklon (stop) a dlouhý nosní hřbet, blíže k nosní houbě lehce vyklenutý (konvexní), vytvářející mírný klabonos. Při vši ušlechtilosti hlavy nesmějí být čelisti nikdy slabé. Pro výraz hlavy jsou důležité oči téměř trojúhelníkovitého tvaru, tmavé barvy. Světlejší jsou přípustné jen u světle zbarvených jedinců. Ušní boltce musejí být nízko a daleko vzadu na hlavě nasazené, náležitě dlouhé, pokryté hedvábnou dlouhou splyvající srstí.

Pro celkový dojem je velmi důležitý krk a jeho nesení. Musí být dlouhý a silný a jeho osa by měla s horní linií těla svírat takový úhel, aby hlava byla nesena vysoko a hrdě. Vrcholy lopatek tvoří zřetelný kohoutek vystupující nad horní linii těla. Ta má být za kohoutkem rovná. Hrboly kyčelních kostí musejí poněkud vystupovat, asi na výšku prstu, a být dobře patrné. Mají být od sebe vzdáleny na šířku dlaně. Zád je mírně svažitá, náležitě dlouhá a spadá k nasazení ocasu. Hrudník má být dosti hluboký, břicho vtažené. Ocas přiměřené délky musí být nízko nasazený a na konci zatočený do nevelkého jednoduchého kroužku (tzv. kroužkuje). Svrchu je osrstěn krátce, na spodní straně je srst delší, ale vcelku řídká. V pohybu je nesen nad horní linií těla.

Hrudní končetiny musejí být rovné, silných kostí. Jejich volné části mají být při pohledu zepředu v jedné linii s ramenními klouby. Lopatky jsou šikmo uloženy, takže jejich vrcholy směřují vzad, a mají být dobře osvalené, ne však natolik, aby byly vyboulené. Lokty se při pohledu ze

Nejrychlejší psi světa – 3. díl

strany nacházejí na pomyslné svislici spuštěné z kohoutku. Zápěstí mají být pružná. Tlapky musejí být velké, okrouhlé, stejně dlouhé jako široké, pokryté jako celé volné části hrudních končetin dlouhou srstí, což je pro plemeno velmi typické. Prsty jsou klenuté. Pánevní končetiny musejí být patřičně silné. Vzdálenost od kyčelního kloubu po hlezno má být ve srovnání se vzdáleností od hlezna k podkladu velká. Tlapky mají být protáhlé, poněkud užší než u hrudních končetin. Jsou hustě a dlouze osrstěné jako celé volné části pánevních končetin.

Srst a barvy

Srst na hrudníku, na bocích těla a ve slabínách musí být velmi dlouhá a velice jemná, splývavá, stejně jako na končetinách. Na šíji je srst poněkud kratší. Na svrchní straně trupu, od kohoutku k nasazení ocasu, je u dospělých jedinců krátká, hustá a přilehlá srst tvořící tzv. sedlo. U štěňat „sedlo“ chybí. Přípustné je jakékoli zbarvení srsti, patrně nejrozšířenější je plavé až červené, žíhané a černé. Méně časté je zbarvení čistě bílé a černotříslové. Oblíbené bývají různé pastelové

Nahoře typ ghazni,
dole typ bell muray

u obličejí, platina je světle stříbrně plavé zbarvení bez masky a domino je plavé zbarvení se stříbrnými, modravými nebo šedavými znaky na koncových (distálních) částech končetin, na svrchní straně trupu (tzv. sedlu) a na hlavě, kde kolem očí tvoří typickou kresbu připomínající brýle. Charakteristické pro tuto barvu je tónování jednotlivých pesíků, které jsou u kořene světlé a ke konci tmavé.

Péče o srst

Osrstění je největší ozdobou afgánského chрта. O kvalitě osrstění rozhoduje správná výživa, bohatá na vitamin H a vysoce nenasycené polyenové (mastné) kyseliny, a správná údržba srsti. Ta sestává z pravidelného česání (nejméně 2 - 3krát za týden) a koupání (tak často, jak je třeba podle prostředí, v němž pes žije, barvy srsti apod.). S česáním je třeba začínat už u nejmenších štěňat, kdy vlastně ještě není co česat. Cílem není mladého psíka učesat, ale navyknout ho na česání. Přivykání se musí dít hravou formou a nikdy nesmí trvat dlouho, aby si je nespojil s nepříjemnými zážitky. Česání se pro budoucímu výstavního afgána musí stát běžnou součástí života. K česání je třeba používat vhodné nástroje - hřebeny, nikoli kartáče. Nejprve

se srst dokonale rozčese speciálním hřebem na dlouhou srst. Takový hřeben má dlouhé, řídké, na koncích oblé zahrocené kovové zuby pevně zasazené do držadla. Srst se musí rozčesat do hloubky, až k pokožce, nejlépe za pomoci vhodných rozčesávačů ve spreji, aby se zbytečně nepotrhal. Po perfektním rozčesání řídkým hřebem se pročesává znovu, a to hřebem s kratšími a hustými kovovými zuby. Často používanými kartáči se srst nerozčese do hloubky, ale pouze na povrchu a zespoda plstnatí. Kvalitní kartáč s antistatickou úpravou a kovovými, měkce uloženými a na koncích zaoblenými hroty je vhodný jen ke konečné úpravě hřebem dokonale rozčesané srsti.

Extrémně dlouhá jemná srst na ušních boltcích vyžaduje u výstavních jedinců zvláštní péči. V běžných každodenních situacích se musí chránit před poškozením, ušpiněním a potrhaním zvláštními návlaky (tzv. čepicemi). Z téhož důvodu se takovým jedincům podává krmivo se miskou tvaru komolého kužele.

Krása řádně ošetřené osrstění plně vynikne jen při patřičném předvedení psa ve výstavním kruhu. Při statickém posouzení je třeba věnovat maximální pozornost správnému postoji psa. Základním předpokladem úspěšného dynamického posouzení je správná rychlost pohybu ve výstavním kruhu. Afgánský chrt se předvádí vždy v klusu, který musí být nízký a dlouhý. Tomu musí přizpůsobit svůj pohyb také předvádějíci. Pohyb afgánského chрта musí být naprosto plynulý, lehký, vydatný, což znamená, že klus má dostatečnou délku a je jedinečný díky akci hrudních končetin pro plemeno velmi typické, s velice elegantním narovnaným zápěstím v nejvyšším bodu jejich zdvihové fáze. Pohyb správnou rychlostí je nutno se psem před výstavou nacvičovat již od 10 až 12 týdnů. Postup je týž jako při navykání na česání.

Ivan Stuchlý

Žádoucí zaúhlení končetin u afgánského chрта

barvy, kterým chovatelé dávají, především z důvodů komerčních, různá atraktivní jména. Tak například zbarvení zvané šampaň je světle béžové, bez tmavé masky